

L'ECONOMIA DELS ADOBS

per Enric FERRER I JAUME, E. I.

SENYORS:

Un deure d'amistat i de disciplina vers els dirigents de la "Societat de Química de Catalunya", m'ha portat a beneficiar-me immerescudament del prestigi d'aquesta tribuna. Us prego, per endavant, la gràcia de la vostra tolerància; i com que la feina és llarga i escàs el temps, entrarem tot seguit en matèria sense esperar ni tan sols els breus minuts precisos per a atemperar el sistema nerviós del conferenciant a l'esperit benèvol de l'auditori.

Parlar d'economia d'adobs no pot fer-se sense donar-li una intenció, una polarització, una coordinació entre aquesta economia "estricto sensu" i la seva utilitat final.

Parlar d'adobs és, en última instància, parlar d'Agricultura, de la primera de les activitats humanes; és parlar de la branca importantíssima de l'Economia que estudia el complex en què es manifesta la primera i essencial preocupació dels éssers vivents i dels pobles: la subsistència.

I per això, la primera inclinació de l'interessat en aquests estudis, és posar-se a ponderar estadístiques acurades que donin una expressiva idea de la tendència general del complex econòmic.

Com a primera manifestació d'aquesta tendència, donem la següent sèrie de valors relatius, deduïts de les dades publicades per l'Institut Internacional d'Agricultura de Roma. Prenem com a índex 100, els valors corresponents a l'any 1925.

	1925	1928
Població mundial	100	104
Collita de blat	"	113
" " sègol... ..	"	91
" " patates	"	106
Caps de bestiar cavallar	"	105
" " " boví	"	102
" " " porcí... ..	"	110
" " " llanar... ..	"	106

	1925	1928
Consum d'adobs. Nitrogen (N)	"	139
" " Potassa (K ₂ O)... ..	"	120
" " Super (P ₂ O ₅)	"	105

Aquesta relació franca entre els adobs i l'agricultura, de tothom coneguda i aquí podríem dir que mesurada, ens assenyala el camí que haurem de seguir per a tractar l'aspecte econòmic dels adobs, del seu passat, del seu estat present i del seu esdevenidor. No és cosa que pugui ésser realitzada aquí amb la cura necessària per a precisar amb exactitud tots els termes del problema que se'ns ha plantejat: però, així i tot, passant per alt particularismes que farien interminable el nostre estudi, procurarem de donar les línies generals del nostre pensament, cenyint-lo a un fort control documental.

Parlem, doncs, d'Agricultura; després podrem parlar amb solidesa dels adobs.

Tots hem sentit a dir que Espanya és país agrícola per excel·lència, que l'economia nacional està estructurada sobre la base d'ésser la nostra una economia essencialment cerealista.

L'AGRICULTURA I ELS CEREALS

Sense afiliar-nos en absolut a l'acceptació total d'aquest últim punt, direm, però, el següent: el 48 per 100 de la riquesa agrícola espanyola és produïda pel blat que es cull en terres que ocupen el 75 per 100 de la zona agrícola del nostre país (Anuari General d'Estadística, 1929).

Doncs bé: amb tot i això, en el document 1930, II. 47, de la Secció II de Qüestions Econòmiques i Financieres de la Societat de Nacions, trobem estadístiques d'importacions i exportacions de cereals a diferents països europeus i respecte a Espanya, assenyala la següent importació de blat:

En 1928	i en 1929	
	70.000 Tn.	d'Estats Units
316.000 Tn. ...	212.000 Tn.	d'Argentina
	11.000 Tn.	del Canadà
316.000 Tn.	343.000 Tn.	

de les quals més endavant veurem per quina causa fou necessària llur entrada al nostre mercat.

De Moresc, en 1928: 335.000 Tn.

En 1929: 279.000 Tn., gairebé totes de l'Argentina.

Si prenem en consideració l'última estadística de valoració, referent a la collita de cereals del 1929, veurem:

	Milers de quintars mètrics	Milers de pessetes
Blat	41.979	1.992.824
Ordi... ..	21.193	728.483
Sègol	5.826	220.145
Civada	6.650	211.483
Blat de Moro	6.298	221.375
Arròs	3.037	101.742
Altres cereals	668	24.855
	<hr/>	<hr/>
	85.651	3.500.917

Aquesta collita del 1929 fou excellent, però l'anterior, més ben dit, les dues anteriors foren dolentes, de l'ordre de 7-8 quintars per hectàrea de rendiment, i per això fou necessària l'entrada de les quantitats anteriors fins al moment en què quedà assegurada la collita del 1929.

La importància d'aquesta branca de l'Agricultura forma complement d'una altra que a part de les transaccions que pugui experimentar en el mercat interior, impossible de determinar per absència d'estadístiques, té la seva valoració de categoria a les exportacions.

En el document Addendum II, 1930, II-44, de la Secció II de la Societat de Nacions, referent a la 2.ª Conferència d'acció econòmica concertada, reunida a Ginebra el novembre del 1930, ve publicada l'estadística d'exportació de productes agrícoles d'Espanya.

Segons aquesta, l'exportació agrícola suposava, l'any 1925, el 41'5 per cent del total d'exportacions; i l'any 1929, el 47 per 100 del valor en pessetes.

Ens abstenim de copiar-la, per no allargar massa el nostre treball, però no sabríem passar endavant sense assenyalar els valors promigs d'exportació de diferents partides del 1925 al 1929.

Taronja, 11'8 %; Vi, 12'3 %; Oli d'oliva, 7'3 %; Ametlla, 3'7 %; Avellana, 1'1 %; Raïm, 1 %; Pansa, 0'8 %; Pulpa de fruita, 0'8 %; Oli

ves, 1'9 %; Cebes, 1'8 %; Arròs, 1'6 %; Safrà, 0'5 %; Pebre, 0'6 %; Patates, 1'9 %; i segueixen amb menors tants per cents del valor total de les exportacions espanyoles, els Alls, les Carxofes, els Tomàtecs, les Llimones, els Melons, els Albercocs, els Préssecs i les Fígues seques.

Aquesta importantíssima part que el cultiu d'horta i fruïter pren en l'exportació espanyola, ha estat assenyalada oficialment pel Govern espanyol, en respondre al qüestionari que sobre l'acció econòmica concertada adreçà la Societat de Nacions a tots els Governos dels països associats, en el transcurs de l'any 1930.

Segons s'incrementin els cultius en intensitat i en extensió, així serà el consum d'adobs. L'augment del qual ha de permetre a les empreses diluir les despeses generals i en conseqüència evolucionar la indústria nacional cap a viarans que, fins ara, han semblat prohibits per a nosaltres.

La formidable participació superficial del cultiu cereal fa que ens veiem precisats a parlar-ne en principal lloc. I per a parlar-ne amb tota propietat creiem necessari, abans de tot, destacar el mercat nacional sobre el paisatge econòmic mundial.

EL PROBLEMA DEL BLAT

Estudiant estadístiques de 40 anys ençà, hem arribat a observar el següent moviment en la producció de blat mundial:

	Promig anyal
Període 1890-1900	65 milions de Tn.
" 1900-1910	82 " " "
" 1910-1920	96 " " "
" 1920-1929	104 " " "

La present collita, corresponent a l'any 1929, és d'uns 130 milions de tones.

Fixant-nos en les collites del 1924 al 1928, s'observa un augment d'un 6 % respecte dels anys immediats d'avant-guerra. Simultàniament, la població industrial europea ha augmentat en un 6 % i la població mundial ha augmentat en un 9 %.

Però, segons estadístiques del Servei d'Agricultura dels Estats Units, del període 1909-1913 al 1928-1929 el consum de blat per cap i any ha disminuït en la següent forma:

	1909 - 1913		1928 - 1929	
França	248 Kg.	a	198 Kg.	promig anyal
Alemanya	105 " "		90 " "	" "
Anglaterra	167 " "		159 " "	" "
Estats Units	154 " "		125 " "	" "

i segons estadístiques de l'“Institut Internacional d'Agricultura de Roma”, del període 1909-1914 al 1922-1927, ha variat el consum per cap i any a

França	224 Kg.	a	195 Kg.
Bèlgica	228 " "		181 " "
Anglaterra	163 " "		158 " "
Espanya	163 " "		151 " "
Suïssa... ..	142 " "		131 " "
Alemanya.	92 " "		65 " "
Canadà	312 " "		188 " "
Estat Units	146 " "		133 " "
Argentina	178 " "		151 " "

mentre que han augmentat el consum:

Itàlia... ..	167 Kg.	a	183 Kg.
Dinamarca	112 " "		118 " "
Noruega... ..	43 " "		65 " "
Suècia.	70 " "		82 " "
Portugal... ..	55 " "		66 " "
Japó	14 " "		20 " "

Fóra molt interessant d'estudiar en particular les diverses causes que han originat un moviment tan general de desequilibri en el consum de blat, i com que fóra per a nosaltres difícil i, a més, fora de lloc, ens limitem a registrar com a característica essencial d'aquest moviment la tendència a aconseguir un òptim de consum per a cada grup: al grup saxó li correspon un òptim de 60-80 Kg per cap i any. Al grup llatí li correspon un òptim de 160-180 Kg. El grup groc està en període de transició de l'arròs al blat. El grup eslau sembla acostar-se al grup llatí, però sols circumstancialment. Portugal i altres països evolucionen del sègol al blat. Alemanya sembla retrocedir al sègol.

Consignarem, però, que la causa principal de la disminució de consum (diem disminució, observant la superior importància d'aquesta en la ponderació de l'estadística anterior), s'atribueix a un canvi en el règim alimentari, a una evolució en el gust consumidor, produïts per diversos factors: Un factor cultural ha estat la vulgarització dels coneixements actuals sobre l'acció de les vitamines en l'alimentació, que ha contribuït a substituir el pa per fruita, llegums i llet, etc.; un altre factor ha estat la cultura física, i un altre, també, la influència de la moda en procurar la conservació de la línia.

Entre els factors econòmics, ja que els que hem citat abans tenen caràcter cultural, esmentarem com a molt important l'establiment de la jornada de 8 hores, que ha variat el règim alimentari obrer, i l'establiment de cantines i restorants en les grans indústries que en donar un dinar calent al personal, disminueixen el consum de pa.

No insistirem més en això que, naturalment, ens conduiria a prendre en consideració una munió de qüestions de detall que dil·luirien massa el nostre estudi.

L'efecte positiu en què es troba actualment el mercat mundial de blat és, segons un expert de Liverpool, Mr. BROOMHALL, que els stocs mundials de blat i farina disponibles per al consum han progressat en la següent forma:

Stocs disponibles a 1 d'octubre del	1925	...	...	...	5.616.000 Tn.
" " " " " "	1926	...	...	...	6.075.000 "
" " " " " "	1927	...	...	...	6.399.000 "
" " " " " "	1928	...	...	...	8.586.000 "
" " " " " "	1929	...	...	...	13.689.000 "
" " " " " "	1930	...	...	...	14.661.000 "

i les previsions per a l'any actual arriben a la xifra de 20 milions de tones.

Aquests formidables stocs, aquesta riquesa inactiva que tant ha contribuït a engreixar l'actual crisi econòmica mundial, s'han produït degut, en bona part, a la modificació del règim alimentari en els països industrials, ja que, indubtablement, no podem atribuir aquesta disminució de consum de blat a una disminució del poder de compra de la massa consumidora, per quant a l'època a què fan referència les estadístiques que hem donat no s'havia entrat encara en el franc període de crisi en què actualment ens trobem.

Potser per causes d'habitud adquirida durant la guerra, la modificació en el règim alimentari també s'ha estès a la població rural, puix que, sense detenir-nos a donar-ne dades precises podem afirmar que la producció de cereals diferents del blat, en el període del 1924-1928, ha estat superior a la dels anys de 1909-1913, excepte per a l'ordi i per ai sègol, que han disminuït: cosa que confirma la nostra creença en la variació del gust alimentari de la humanitat, per quant el blat ha anat substituint a d'altres cereals inferiors, i fins a l'arròs, com pot observar-se en el Japó, mentre que ell al seu torn, també ha estat desplaçat per aliments més gustosos i més rics en vitamines, a mesura que han accentuat llur intervenció els factors econòmics i culturals.

Però la causa més important d'aquest augment del stoc de cereals disponible per al consum internacional, es relaciona amb les dues modalitats del cultiu del blat; per una part, l'increment constant de la superfície de conreu en els països d'ultramar que practiquen el cultiu extensiu; i per altra banda, l'augment de rendiment per hectàrea cultivada a tots els països, tant en els que practiquen el cultiu extensiu com, i molt especialment, en aquells que necessàriament practiquen el cultiu intensiu, en països simultàniament industrials.

De les dades que hem reunit, tretes dels Butlletins de l'"Institut Internacional d'Agricultura de Roma", junt amb d'altres del "Statistical Year Boock 1929", de la Societat de Nacions, hem ordenat la següent relació de producció mitjana per hectàrea en tres períodes: del 1881-1890, del 1903-1912, i del 1921-1925, afegint-hi detall de la collita corresponent a la campanya del 1928-1929.

PRODUCCIO MITJANA DE BLAT PER HECTAREA, EXPRESSADA EN QUINTARS METRICS

	EUROPA	1881-90	1903-12	1921-25	1928-29	Habitants per Km. ²	Drets de duana en P es. or % q.
1	Holanda	17'6	22'9	28'1	33'3	202'0	lliure
2	Dinamarca	22'9	29'4	29'8	32'6	81'8	»
3	Bèlgica	17'9	24'0	26'2	28'4	249'0	»
4	Irlanda	—	23'5	22'8	25'4	42'4	»
5	Gran Bretanya	19'9	21'7	22'6	22'9	188'8	»
6	Suècia	15'9	19'4	20'3	22'9	13'6	5'14 net
7	Suïssa	—	20'7	—	22'5	98'4	0'60 brut
8	Alemanya	13'2	20'0	18'4	22'3	136'0	22'84 net
10	Noruega	13'9	16'2	15'7	18'9	8'6	lliure
11	Txecoeslovaquia	—	—	15'9	18'5	103'8	4'51 brut
13	Austria Hongria	11'2	12'4	—	—	—	—
—	Austria	—	—	12'6	16'9	79'7	2'00 brut
15	Hongria	—	—	12'0	16'1	92'5	6'30 brut
18	França	12'2	13'7	14'5	14'6	74'5	16'24
19	Finlàndia	—	—	14'4	14'7	9'3	13'05 brut
—	Sèrvia	—	8'9	—	—	—	—
—	Croàcia-Slovènia	—	9'9	—	—	—	—
20	Iugoslàvia	—	—	10'0	14'6	53'5	5'00 brut
21	Luxemburg	—	—	11'9	13'0	111'6	—
22	Polònia	—	—	11'8	12'5	78'4	—
23	Itàlia	8'0	9'2	11'5	12'5	132'8	16'50
24	Bulgària	—	11'4	8'8	11'8	55'4	6'00 brut
26	Lituània	—	—	11'3	10'8	43'7	15'55 net
28	Letònia	—	—	10'8	10'3	28'7	7'00
29	Estònia	—	—	9'6	9'9	23'3	10'00 brut
30	Romania	10'1	12'6	8'5	9'8	—	4'96 brut
31	Espanya	8'3	8'9	9'2	7'7-9'5	44'2	prohició
34	Rússia	6'6	6'6	7'8	7'1	19'7	—
35	Grècia	—	7'8	—	6'7	49'1	10'50 net
37	Portugal	6'0	6'0	7'0	4'6-6'8	65'7	—
	PAISOS EXTRAEUROPEUS						
9	Nova Zelanda	—	20'7	19'9	22'2	15'0	—
12	Japó	—	12'1	15'1	17'3	163'1	—
14	Egipte	—	16'6	16'9	15'8-19'0	14'5	—
16	Brasil	—	13'1	15'1	15'0	4'5	—
17	Canadà	—	12'7	11'3	14'9	1'0	—
25	Xile	—	11'2	12'0	11'6	5'7	—
27	Estats Units	—	9'4	8'7	10'6	15'4	—
32	Argentina	—	7'3	8'5	8'7	4'0	—
33	Uruguay	—	7'4	7'5	8'1	9'7	—
36	Austràlia	—	—	8'6	7'6	0'8	—
38	Índia	—	7'8	7'6	6'7	71'4	—
39	Turquia	—	—	—	6'5	18'1	17'65 net
40	Mèxic	—	—	—	5'8	7'6	—
41	Argèlia	—	6'2	5'3	5'6	2'8	—
42	Síria-Libano	—	—	—	4'3	11'0	—
43	Tripolitània	—	—	—	0'5	0'6	—

A Espanya, Portugal i Egipte hi posem dues indicacions a la columna corresponent a la collita del 1928-1929, perquè les dades d'aquest any que són les primeres corresponen a una defectuosa collita i conseqüentment des-

diuen de la continuïtat que considerem necessària perquè la impressió de conjunt que hom tregui d'aquest estat sigui de ponderació de tendències més que de valors absoluts. Per això afegim les segones dades que són deduïdes de la collita del 1930, la qual per al concepte global pot considerar-se com una collita normal en aquests països.

També a Suïssa, Hongria i Croàcia, les dades que figuren com del període del 1903-1912, corresponen al període 1910-1914, i les d'Espanya que figuren com del període del 1880-1890, corresponen al 1897-1906.

En aquest estat pot precisar-se l'evolució que ha experimentat la producció de blat en els últims 50 anys. És a dir, en el període de màxima activitat econòmica en la història de la Humanitat.

Seguint les petjades de l'expansió de la civilització actual, ha anat la producció de blat afinant les marques, fins arribar a xifres promig realment importants.

Però, amb tot, és evident, avui dia, la dependència en què es troba Europa dels països extraeuropeus, per quant les nacions de l'Orient europeu, que representaven un gran paper proveïdor de cereals, es troben actualment víctimes d'una formidable crisi agrària, deguda a la baixa de preus en el mercat mundial; crisi que amb tanta persistència és estudiada pels respectius Governos, que en un afany de superació han arribat, a darreries del 1930, a acords que exclouen totes les miserables deixalles de política tradicional d'ambicions i desconfiances, per a reunir el màxim esplet de documentació i de bona voluntat. Ara està en mans de la Societat de Nacions l'estudi del programa de redempció del calvari econòmic actual. Tant s'havia manifestat la importància d'aquesta crisi en aquests pobles, que a moltes localitats l'economia ha retrocedit a un graó primitiu de suficiència local per defecte del poder adquisitiu de la població agrària.

La crisi mundial ha sorprès a aquestes nacions encara no refetes de les perturbacions naturals que porta en si tota reforma social; bona part de llur actual crisi, és deguda a l'assimilació dels efectes de la transformació social agrària que amb tota oportunitat realitzaren fa pocs anys per tal de lliurar-se d'un imminent perill comunista.

Mentre aquests països no hagin adquirit un ple domini de la nova estructuració; mentre el factor humà no s'hagi habituat a la nova ideologia d'estímul individual que comporta el fraccionament de la propietat, i, per tant, fraccionament de la responsabilitat social; mentre el cultiu de la terra no vagi prenent la volada intensiva necessària evolucionant adequadament a noves activitats rurals que supleixin i superin la diferència entre les rendes actuals i les anteriors a la reforma—superació que és d'esperar, en el sector geogràfic on estan situades—; mentre no aconseguixin resoldre

el problema de conquistar per a llurs productes els mercats europeus, no podran comptar en l'economia europea com a factor d'importància. Arribaven a exportar en el període 1909-1913 uns trenta milions de quintars mètrics anuals. En el període 1927-1928 han arribat a un màxim de deu milions, el qual en l'actualitat és, encara, inaccessible.

En quant a Rússia, tots sabem la crisi que està passant i el daltabaix que en matèria de cereals experimentà el seu comerç exterior: de 42 milions de quintars que abans de la guerra exportava, passà a 6 milions cap a l'any 1920; però, ara, amb la millora lenta i gradual del camp rús i la realització de les primeres etapes del pla quinquenal, ha recuperat bona part de la seva importància exportadora amb uns 30 milions de quintars, que pot posar a preus molt inferiors al corrent en el mercat europeu com veurem més endavant.

Per a la campanya 1930-1931, el balanç mundial del blat pronostica un consum probable d'uns 200 milions de quintars mètrics i unes disponibilitats superiors a 350 milions, coincidents amb les previsions de Liverpool; d'aquestes disponibilitats en corresponen al Canadà 100 milions, als països de l'Orient Europeu de 10 a 15 milions, i a l'Índia de 10 a 20 milions.

Davant d'aquesta perspectiva, aquests països que compten amb el blat com a una de les seves essencials produccions, és natural que s'organitzin en forma adequada per a assegurar la més franca sortida a la producció llur, cercant mercat on situar-la o imposar-la.

Quina és la posició d'Espanya enfront d'aquest problema? Aquest problema és fàcil de veure que comprèn tota l'economia espanyola, per quant estructurada actualment amb vistes a valorar terres per mitjà del cultiu blader perquè donin renda suficient a un standard de vida ja de si força reduït, no veiem la manera que pugui salvar el 10 per 100 de producció de la seva indústria que encara pot col·locar a l'estranger, si s'arriba al moment de saldar d'una vegada l'actual desconcert mundial seguint un dels dos camins francs: o nacionalismes a ultrança o divisió de la producció segons condicions econòmico-geogràfiques.

Quina és la posició d'Espanya en el problema del blat? No volem fer cap esforç per a recordar l'esplet de literatura encomiàstica o detractora de l'orientació econòmico-cerealista que segueix el nostre país d'ençà de molt temps.

Observant l'estat que abans hem donat, veiem que Espanya hi ocupa un lloc inferior al que hom suposaria de tant de sentir parlar del Graner de Roma; com si aquest últim argument fos tan expressiu de quantitat que suposés una magnitud extraordinària de consum a la Roma Imperial de fa més de vint segles.

Respecte d'Europa, on comptem 27 nacions productores, Espanya ocupa el lloc núm. 24 en sentit decreixent, quedant darrera en inferioritat de rendiment, solament Grècia, Rússia i Portugal.

Respecte dels 43 països que en tot el món es dediquen al cultiu del blat, Espanya ocupa el lloc núm. 31, quedant endarrera seu en inferioritat del rendiment els tres països europeus que hem esmentat abans, i a més Argentina, Uruguay, Argèlia, Índia, Turquia, Mèxic, Síria-Líban i Tripolitània.

Realment no és encoratjadora la situació d'Espanya en l'aspecte productor de blat, i encara més defrauda la il·lusió quan observem que les nacions europees han experimentat un augment de rendiment en aquests cinquanta anys, aproximadament de 5 quintars mètrics per hectàrea, mentre que aquest país ha millorat el rendiment solament en uns 2 quintars mètrics per hectàrea en el mateix període.

Aquesta impressió simplista de la situació espanyola respecte del cultiu del blat—ben simplista per quant no fem altra cosa que un superficial comentari dels valors absoluts que ens donen les més acurades estadístiques—no ens atrau amb tot i que és seductora; l'engany no ens estimula a fer tiretes d'aquesta pell de brau, geogràficament representativa d'Espanya.

Hem vist com d'altres s'han deixat dur pels entusiasmes, i ben fàcilment seduïts, s'han abrandat en expansions elogioses per als països del nord i centre europeu que, en ésser capdavanters de la nostra civilització industrial, també resultaven els primers en la producció agrícola.

Però nosaltres no podem deixar-nos arrossegar per fàcils estímuls: sentim la necessitat d'interpretar amb la major fidelitat possible el conjunt de factors que en aquesta activitat econòmica realitzen llur acció, i, per tant, abans que tot, ens preguntem: quins factors immediats, generals, intervenen o actuen en tota activitat econòmica?

I, naturalment, ens és contestada amb la indicació més precisa: l'home i el medi. El factor humà i el factor geogràfic.

Davant d'aquests dos factors que ens interessa estudiar en quant a la importància de llur intervenció en l'activitat econòmica que és objecte de la nostra preocupació, procurarem de no deixar-nos absorbir per cap tendència manifesta; cap escola definida serà patró de la nostra objectivitat.

Volem fer esment de la nostra admiració per l'intent de classificació positiva fet per Jean BRUNHES en la seva clàssica *Geografia Humana*.

No exaltem els motius antropològics, les característiques racials, com definidors dels resultats diferents obtinguts pels diversos tipus humans en l'organització de llurs concentracions, de llurs nacionalitats.

Tampoc no considerem el factor geogràfic com a principi determinista de l'activitat humana, que intervé no solament en els resultats d'aquesta activitat, sinó inclús, en l'evolució dels diferents tipus humans.

Perquè voler explicar els fenòmens socials, tals com cultura, acumulació de riquesa, etc., prenent solament en consideració el factor home, com solia fer-se abans en Sociologia i Política, és anar de dret a una impossibilitat, a un fracàs; i entestar-se a donar un exclusiu valor eficient al factor geogràfic, seria degenerar en un concepte materialista de la Història que no està en el nostre capir d'acceptar graciosament.

Prenem compte dels possibles perills en el camí del nostre estudi crític i no ens entestem a fer ni metafísica ni materialisme: no en sabem ni podem improvisar; i encara que fos matèria de possible improvisació, no està en el nostre tarannà la fonedissa argumentació recollida sense mètode ni control.

Ens acontentem abans d'acceptar cap concepte, amb sotmetre'l al control de la Ciència positiva, com per alguns hem sentit anomenar el caient dinàmic que es desprèn de l'aplicació dels principis científics a la interpretació dels fets: així estarem segurs que no hi hauran en el nostre estudi desplaçaments que facin marrar l'objectivitat del nostre coneixement.

Coneixent el factor geogràfic, podrem destriar la part corresponent a aquest factor, que intervé en qualsevulla activitat econòmica, i en conseqüència donarem ben garbellat el tema, ja ben depurat de tota complicació aliena a l'efecte de la massa social econòmicament considerada; per poder-ne prendre en consideració la diversa aptitud econòmica dels diferents tipus humans, seleccionar les psicologies racials.

Però perquè tot això pugui ésser realitzat a proporció del nostre desig, caldria espai adequat que no trobem en el marge de temps que ens proporciona la capacitat d'atenció vostra en funció del temps. Seria pesat si fes una minuciosa relació de totes les aportacions amb pretensió de llei a aquests estudis: farem, doncs, so'ament una visió ràpida dels diversos intents d'exaltació del factor geogràfic. Podem indicar al lector un resum d'aquestes qüestions en l'obra de DONALDSON, "Relaciones económicas internacionales", I Volum. Ed. "El Consultor Bibliográfico", Barcelona.

El paral·lel de màxima activitat econòmica a Europa és el paral·lel 50°. Als Estats Units la màxima activitat correspon al paral·lel 40°. I és curiós d'observar que el paral·lel mig espanyol correspon al paral·lel de màxima activitat dels Estats Units, coincidint la latitud de Castella amb el paral·lel Illinois-Ohio-Massachussets, que són els estats de màxima concentració econòmica en la Unió Nordamericana.

Però aquesta diferència sembla, podria dir-se, deguda a l'acció del corrent del Golf-Stream, que desplaça cap el Nord europeu la zona de màxima activitat, per causa d'ésser augmentada la latitud d'una temperatura òptima.

Però no és suficient això, per quant sabem que també coincideix cap el Nord europeu la zona que és ruta de les grans depressions que procedents de l'Atlàntic envaeixen el Nord i Centre europeu.

A més, també podria donar-se belligerància a la llei de ROHRBACH, que fa referència a la proximitat al mar dels grans centres econòmics actius i que falla en molts casos particulars: no correspon a la realitat si comparem respecte d'aquesta llei l'actualitat espanyola i nordamericana.

La topografia per si sola també falla quan volen fer-se deduccions i comparacions, perquè hi han molts països muntanyosos que presenten superior activitat econòmica que d'altres de planers. La pampa argentina, el Far West són distints topogràficament del Colorado i d'Espanya.

Sabem que l'home blanc és el que més s'ha estès sobre la terra. Allà on s'ha trobat bé, s'ha estacionat: ni la calor ni el fred no l'han deturat, no s'ha fixat en paral·lels ni en proximitats al litoral, ni ha tingut compte de la major o menor accidentació del terreny. Únicament l'ha guiat en l'èxode constant l'esperança d'obtenció del màxim de produccions útils a la seva existència, l'obtenció del màxim de forces utilitzables per a les seves necessitats, per a les quals ha cercat sempre d'aconseguir un màxim rendiment útil.

Podríem dir que la llei del màxim rendiment que comprèn tota manifestació d'activitat en la Naturalesa inconscient, ha tingut també plena vigor en la Naturalesa conscient: ens il·lustra sobre els motius que portaren a l'home a moure's d'una banda a l'altra, fins a poder resoldre a mesura seva l'imperatiu categòric d'aquesta llei.

Primer que tot, l'ha preocupat la subsistència, l'alimentació, i a les comarques que més fàcilment han donat abast a les concentracions humanes, allà aquestes han prosperat. Un estudi acurat i minuciós d'aquest procés i que modernitza l'obra de BRUNHES, encara que en pla d'assaig modest, el trobareu al llibre publicat l'any 1921 per l'actual cap del Servei d'Estudis Edafològics de l'Institut Forestal d'Experiències, i que encara avui conserva una formidable valor documental i ordenadora, sota el títol: "El valor geogràfic de España. Ensayo de Ecética", per E. HUGUET DEL VILLAR. 1921. Madrid.

Per al nostre interès convé, abans de seguir endavant, donar immediatament un estat del stoc mundial de bestiar actualment existent; però per no servir xifres, el valor absolut de les quals fóra molt inexpressiu, hem pre-

ferit de calcular per les dades del "Statistical Year Book", l'índex per 1.000 habitants i per quilòmetre quadrat, que en si és indicador de riquesa relativa.

STOC DE BESTIAR PER 1000 HABITANTS I PER KILOMETRE QUADRAT

PAISOS EUROPEUS	Mular i cavallar		Bovi		Ovi		Capri		Porcí	
	1000 habits.	Kmq.	1000 habits.	Kmq.	1000 habits.	Kmq.	1000 habits.	Kmq.	1000 habits.	Kmq.
Irlanda	220	9	1400	59	1107	47	55	2	401	17
Suècia	103	1'5	1274	18	132	2	15	0'2	224	3
Dinamarca	147	12	857	70	190	15	8	0'6	955	78
Finlàndia	109	1	530	5	366	3	3	0'03	391	28
Lituània	263	11	522	23	257	28	—	—	185	20
Letònia	192	6	507	14	628	18	—	—	282	8
Estònia	204	5	502	12	584	14	—	—	291	7
Noruega	647	0'5	434	4	588	5	45	6	315	43
Rússia	211	1	432	3	804	5	80	0'6	164	1
Suïssa	36	3	393	38	42	4	71	7	157	15
França	81	6	365	27	354	26	33	2	146	11
Luxemburg	62	7	338	38	35	4	24	3	438	48
Austria	42	3	323	26	89	7	57	4	220	17
Txecoeslovàquia	51	5	322	34	59	6	85	8	174	18
Bulgària	121	6	319	17	1531	85	200	12	175	12
Polònia	131	10	300	23	62	5	82	6	156	12
Alemanya	59	8	288	39	57	8	45	6	315	43
Iugoslàvia	92	5	274	15	583	31	133	7	200	10
Holanda	46	11	263	61	85	20	35	8	194	45
Romania	109	6	248	15	720	43	21	1	158	9
Bèlgica	32	8	220	58	—	—	—	—	143	38
Hongria	107	10	210	19	181	17	3	0'3	391	28
Itàlia	61	8	178	24	299	40	74	10	68	9
Gran Bretanya	28	5	174	33	536	101	1	0'2	74	14
Espanya	135	6	168	7	888	39	387	17	223	10
Grècia	125	6	146	7	1107	54	787	39	67	3
Portugal	70	4	144	9	628	41	266	18	196	13
PAISOS EXTRAEUROPEUS										
Uruguay	48	1	4663	45	12444	120	12	0'1	138	1
Argentina	940	4	3369	14	3291	13	438	1	130	0'5
Canadà	347	0'3	1009	1	352	0'3	1	—	463	0'4
Brasil	182	0'8	876	4	203	0'8	130	0'6	413	2
Nova Zelanda	48	1	516	12	4281	100	3	0'2	91	2
Turquta	117	2	500	9	734	13	680	12	—	—
Estats Units	161	2	462	7	400	6	28	0'4	455	7
Xile	91	0'5	445	3	950	5	90	0'5	57	0'3
Índia	12	0'9	444	32	107	8	142	10	—	—
Mèxic	170	1	371	3	178	1	368	3	180	1'2
Argèlia	96	0'3	140	0'4	891	2	463	1	14	0'04
Síria-Liban	90	0'9	142	1	1100	11	880	9	4	0'04
Tripolitània	63	0'04	80	0'05	843	0'5	561	0'4	—	—
Egipte	56	0'80	54	0'7	81	1	38	0'5	1	0'01
Japó	24	4	23	4	0'3	0'05	3	0'5	12	3

En aquesta estadística hem ordenat les xifres en sentit decreixent del número que expressa els caps de bestiar boví per 1.000 habitants. No dóna una idea exacta de la riquesa ramadera, per quant només podria assolir-ho expressant en un sol valor equivalent el conjunt de caps de bestiar boví, oví i caprí, valor que a la vegada ens donaria la mesura de l'aprofitament de la terra com a pastura.

Les dades corresponents a Estònia, Finlàndia, Suècia, Noruega i Holanda hem d'advertir que han estat calculades a partir d'un valor de la superfície territorial que comprèn també les extensions marítimes interiors per causa de l'extrema dificultat a poder precisar amb tota exactitud la superfície útil.

Per això, si tenim en compte aquesta observació veurem com l'estadística presenta per al bestiar boví a Europa existent per quilòmetre quadrat una proporció força equilibrada en tots els països, a excepció de Rússia, que s'aproxima als tipus de ramaderia dels països extraeuropeus i colonials, i Espanya, Grècia i Portugal que presenten un índex molt baix no compensat per una millora extraordinària de les altres produccions ramaderes.

La simultània observació d'aquest estat i de l'anterior referent al blat, ens porta a conclusions que són de fàcil comprensió amb un mapa al davant i d'ésser possible amb una carta meteorològica de corbes pluviomètriques. A l'estadística del blat podríem afegir-hi les referents a d'altres cereals i llegums, ultra productes d'horta, però ens interessa de reduir el camp del nostre comentari per a guanyar en precisió i, a més, perquè la nostra conseqüència surt reforçada amb l'acumulació de dades i, per tant, no ens interessa d'engavanyar el nostre treball.

L'examen dels diversos factors que determinen la capacitat de subministre d'aliments d'una comarca, ens ha portat a les següents conclusions: A les regions on les pluges són inferiors a 450 mm de pluja anual, o que el seu repartiment al llarg de l'any no s'avingui amb les necessitats vegetatives de la flora útil, no s'hi veu una agricultura intensiva, hi ha població escassíssima, encara que posseeixi forta mineria o crescut nombre de caps de bestiar.

A les regions diferenciades per l'altitud es marquen diferències en la pluja que augmenta d'acord amb aquella; però sabem que també amb l'altitud augmenta la transpiració i, així mateix, observem la diferenciació vegetal amb l'altura, que canvia el paisatge; no podem fer aquí un estudi detallat de la diversificació de factors que caracteritzen un clima o estació vegetal, però assenyalarem la possibilitat de proporcionalitat entre l'altura i l'acció bioquímica de la llum solar sobre els microorganismes de la terra.

La gran producció agrícola pot correspondre a regions d'hivern fred, però no pot ésser obtinguda en regions de règim pluviomètric deficient.

Observant amb cert detall la situació geogràfica dels diferents països que hem assenyalat a l'estadística de producció de blat, la qual és aproximadament paral·lela a les altres produccions, veiem que hi ha un cert ordre de distribució geogràfica en el sentit dels rendiments, d'acord amb el qual són els països de màxima producció els que estan situats a la ruta de les grans depressions que arribant de l'Atlàntic s'estenen per Europa, ruta que coincideix amb el paral·lel de màxima activitat europea cap al nord del nostre continent.

La producció va decreixent a mesura que les comarques van disminuint en latitud, en direcció als països de clima sec i forta temperatura: hi ha casos de països de baixa latitud que són afavorits per l'acció d'un corrent aeri de procedència marítima que augmenta l'índex pluviomèric: cas d'Itàlia.

També decreix la producció a partir de l'òptim que assenyalàvem abans, en augmentar la latitud, en aquells països on el fred exerceix una acció condensadora que rebaixa l'estat higromètric, independentment d'altres accions que es reflecteixen sobre altres factors de la fertilitat de la terra, com veurem més endavant.

A l'entorn de la conca mediterrània és on hom pot observar els resultats de les diverses accions concertades dels factors que concorren en la climatologia de la comarca que es considera.

No podem entrar en detalls específics per a diferenciar la manca de regularitat absoluta de les diferents produccions de cada nacionalitat relativament a llur posició geogràfica; si dintre d'un país com el nostre, que podríem considerar més fàcilment dominable en el coneixement, es fa difícil poder establir una meticulosa diferenciació de comarques per la complexitat que comporta el seu estudi acurat, és fàcil de comprendre la dificultat que presenta l'estudi del problema mundial.

Però en el nostre afany de donar una idea ben definida que serveixi de base sòlida al nostre concepte, donarem un esquema dels extrems generals en què tenen gràfica concreció les climatologies més diferenciades mitjançant els climogrames respectius. Fixant en un sistema d'eixos coordinats uns punts corresponents a cada mes de l'any (com podria fer-se per cada setmana) i essent les abscisses els valors promitjos mensuals d'una sèrie d'anys en mm de pluja mensual, s'aconsegueix una línia que presenta una forma semblant a la dibuixada (fig. 1).

Les terres situades a la ruta de les grans depressions, cap a l'Europa del nord, tenen un climograma semblant al núm. 1, amb tendència a ésser situat cap a l'angle esquerre superior del gràfic; mentre que les comarques

situades a l'interior dels continents tenen un climograma semblant al número 2. Especialment direm de les comarques de la conca mediterrània, que presenten un climograma semblant al núm. 3.

Referint-nos a Espanya, particularment, direm que s'observa a la zona cantàbrica i al sud atlàntic, un climograma de forma semblant al corresponent als països que comprèn el núm. 1; d'aquest tipus de mínim d'estiu únicament, o amb mínim d'hivern molt reduït, es va passant paulatinament cap a un climograma que cada vegada accentua més aquest mínim d'hivern fins a anivellar-se amb el mínim d'estiu, fet que ressalta en tota la seva amplitud a la conca de l'Ebre.

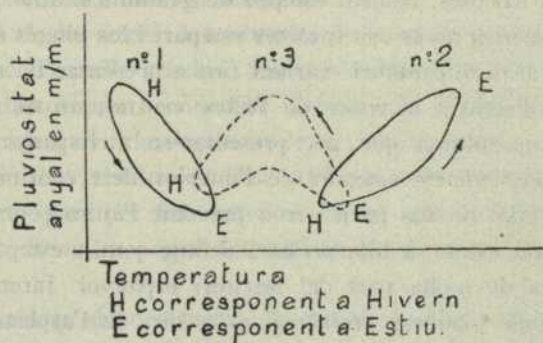

Fig. 1

És a dir, doncs, que del tipus núm. 1 al tipus núm. 3 va variant el climograma espanyol, situat més aviat cap a l'angle inferior del gràfic. Naturalment que de l'angle superior esquerre a l'angle inferior dret hi ha una sèrie de formes en gradació paulatina, que presenten característiques indefinides. Citarem, només, com a cas particular, Itàlia, que compta amb un promig de pluja anual superior a Espanya.

En el primer extrem que hem assenyalat, hi han els països del Nord, amb climograma núm. 1, de poca temperatura i força pluja, clima ja estabilitzat d'una flora llenyosa escleròfila. Tal com abans deïem, el fred té una acció condensadora que disminueix l'estat higromètric i la vegetació que s'hi ha estabilitzat és la que podia resistir períodes relativament secs produïts pel fred: grans boscos de llenyoses n'han estat el resultat. En la successiva gradació d'estacions tenim en compte l'acció atemperadora de la neu sobre l'agricultura, com a tampon del fred.

En l'altre extrem, on ha predominat la temperatura sobre la precipitació aquosa, s'ha produït el desert quan la condició geològica del terreny hi ha acompanyat, o l'estepa, amb totes les variants de temperatura i de règim pluviomètric al llarg dels mesos de l'any.

Al desert, l'absència de vegetació com a norma; només taques menudes provocades per la presència d'alguna font, serveixen per a fer més viva l'expressió del paisatge. A l'estepa, vegetació, molt oberta, de gramínies. Recordarem que el bambú, típic tropical, és una gramínia.

Diem que té importància extraordinària el repartiment de la pluja al llarg de l'any, perquè si comparem l'Argentina, el sud de Rússia i l'Oest dels Estats Units amb Espanya, trobem com a diferència essencial aquesta distribució, per quant aquells països presenten el seu màxim a l'estiu, és a dir, que com a característica tenen el règim continental o interior. Tant a l'Argentina com al sud de Rússia, com a la immensa zona cultivada entre el Mississipi i les muntanyes Rocoses, trobem estepes de gramínies, amb pluges d'estiu; mentre que a Espanya no es veu caràcter estepari i les pluges són d'hivern en el sud atlàntic i al nord cantàbric variant fins a presentar un mínim d'hivern igual al mínim d'estiu a la conca de l'Ebre central, on es manifesta més francament l'etapa última que pot presentar-se a Espanya: la tendència cap al règim pluviomètric estepari de l'interior dels continents.

Però per si això no fos prou per a prevenir l'ànim contra la tendència que hem vist molt estesa, a interpretar i definir com a estepària la característica geogràfica de molta part del territori espanyol, farem un esboç de l'aspecte edafològic d'aquest problema, és a dir, de l'aspecte que fa referència a la terra, agrícola, forestalment, geològicament, en el seu origen i en la seva evolució.

Hem dit que l'estepa es caracteritza per un règim de pluges d'estiu i un clima de gramínies.

La paraula estepa s'ha adoptat, ratificant-ho la quinta reunió de la Comissió Internacional de classificació de terres, celebrada a Danzic l'any 1929, per a definir el paisatge mesòfit de formació de gramínies i plantes herbàcies amb pluges al llarg de l'any, però amb màxim d'estiu, del sud de Rússia. Per això no pot servir aquesta paraula per a definir el paisatge de vegetació xeròfit de plantes llenyoses amb mínim de pluges d'estiu característic d'Espanya, on pot observar-se una franca degeneració del paisatge originalment estabilitzat, per causa de la destrucció de la climax estabilitzada, climax natural Querci-Pinetum, és a dir, associació de Pins i Roures, que, segons la classificació de SCHIMPER, ja fou atribuïda al clima de bosc, "Geholzklima".

La immensa majoria de climax naturals, a Espanya són forestals. Unes, poques, en una etapa prematura; la immensa majoria estan en etapa pòstuma per causa de la deforestació.

Aquesta destrucció de la vegetació llenyosa és una conseqüència de l'activitat antieconòmica (per anticientífica) del factor humà: és un fenò-

men que inclús s'ha comprovat en les selves equatorials de l'illa de Java.

Cas típic espanyol són les "sardas" de la conca de l'Ebre, on es veuen entre espartals alguns rodals de pins i alzines, o exemplars isolats com a testimonis d'una vegetació degenerada.

Han estat tants els arguments aportats per a refermar el que diem, que actualment el senyor HUGUET DEL VILLAR, cap d'estudis edafològics de l'Institut Forestal d'Experiències, ha arribat a afirmar que la paraula estepa desapareixerà del lèxic geobotànic espanyol.

Per arribar a aquesta conclusió es basa en què:

En molts punts de l'extensió degenerada queden residus de la climax originària, inclús en els trossos desertitzats.

La vegetació de les àrees deforestades és la mateixa que forma el matorral o sotabosc d'aquells residus, o que n'envaeix les voreres i clarianes.

Les dades històriques confirmen l'existència d'aquesta associació en molts punts on veiem avui la vegetació de la pretesa estepa.

La destrucció dels residus de bosc continua avui encara als propis ulls nostres i en gran part per les mateixes causes que en el passat actuaren destructorament; hom ha pogut fotografiar les diverses etapes del procés de degeneració.

Fenòmens anàlegs de destrucció de climax i substitució d'aquestes per vegetació baixa i més o menys oberta, es verifiquen avui en terrenys que mai no s'han assimilats a les estepes; tal s'esdevé, per exemple, en les grans formacions muntanyoses.

Tot això i l'absència de pluges d'estiu, o tot el més esporàdiques i torrencials, fan la diferenciació de les terres desertitzades espanyoles de les genuïnes estepes del sud de Rússia i de les terres anàlogues de l'Argentina i de l'Oest Nordamericà.

La vegetació del climograma espanyol és, doncs, llenyosa, inclús en el que s'havia considerat com estepari.

L'acció de l'home, entestat-se a fer el més adient a la seva immediata necessitat, sense prendre cura d'altra cosa que d'aprofitar-se del benefici natural i espontani que el cultiu rudimentari de la terra podia proporcionar-li; ni, per falta de cultura i de mitjans, de les possibilitats de rendiment de la superfície a la qual aplicava el seu treball intentant fer un graner d'allò que naturalment només podia ésser un bosc, ha tingut per resultat la desertització. L'acció de l'home en el nostre país, entra de ple en allò que BRUNHES qualifica d'Economia destructiva.

I és més de tenir en compte aquesta degradació paulatina de les terres, quan observem que, a la conca mediterrània, l'equilibri dels factors geofísics i climatològics que intervenen sobre la vegetació que caracteritza l'esta-

ció, és un equilibri inestable, a partir del qual s'arriba fàcilment a l'estat de desertització que tan sovint i extensament contemplem a Espanya.

A les comarques de climograma intermig, és on la vegetació herbàcia té el seu lloc adequat, per constituir allí la seva "climax" natural. On l'estat higromètric al llarg del cicle vegetatiu té valors propicis a l'herbeig gras i sucós, —és a dir, favorable tant a la vegetació herbàcia, tant cultivada com espontània, al prat que és suport de la ramaderia—, és on s'observen les màximes de producció. No hem d'insistir en això i solament recomanem que es comparin els estats que hem donat amb qualsevulla carta meteorològica que assenyali les corbes de precipitació mitja anyal. Les variacions de producció dintre de determinats límits, naturalment que serà deguda a altres factors que podríem dir-ne locals, si són d'ordre geogràfic, i de no ésser d'aquests, aleshores ja hem de considerar-los com derivats del factor humà.

És clar que n'hi ha prou amb la indicació que hem fet per a fer ressortir l'origen de les grans diferències de producció entre Espanya i les altres nacions europees capdavanteres de la civilització nostra. També creiem que és suficient per a ressaltar la deficiència nostra en la producció ramadera respecte de les restants nacions del nostre continent.

Ja veiem, doncs, com, en línies generals, en passar la vista per estadístiques de producció, hem de frenar en el judici talment equivocat que sol fer-se del factor home. Mai no podria arribar Espanya allà on altres terres han arribat, mentre no es segueixin directrius diferents en la racionalització agrària.

No podrem titllar d'incult o de retardatari l'agricultor espanyol perquè no aconsegueix obtenir allò que d'altres, amb molta diferència.

Però sí podrem fer retret a les classes dirigents d'haver-se entestat a crear antieconòmicament una riquesa —i diem antieconòmicament atenent-nos al concepte estricte de la ciència positiva.

No estem capacitats per a fer un judici crític de la política econòmica espanyola de començos del segle XIX ençà: ens trobem davant d'uns fets, i el nostre estímul de ciutadans d'un país d'Europa ens porta a preocupar-nos dels fets en què s'asseu la realitat espanyola i ens incita a l'estudi dels remeis.

EL BLAT I LA TERRA

Hem vist, en començar, la situació mundial en la producció agrícola, i hem fet especial indicació d'allò referent al blat com a índex molt particular de l'evolució agrícola dels pobles en l'última cinquantena d'anys.

Sabem que a Espanya es cultiven uns 4 milions d'hectàrees de blat, que a un rendiment de 9'2 quintars mètrics per hectàrea de promig, són 36'8

milions de quintars mètrics de blat de producció anyal. Per altra part, sabem que 23 milions d'habitants, a raó de 160 Kg, per cap i any, són 36'8 milions de quintars de consum anyal. Es veu, doncs, que la diferència entre producció i consum pot considerar-se nulla. encara que, a parer nostre, excedeix la producció al consum.

I és fàcil de comprendre-ho així, per quant estem veient aquests dies com la revista de la Confederació Hidrogràfica del Duero es fa ressò de l'estat d'esperit dels colliters de la conca, que ja parlen de primes d'exportació, per tal d'aconseguir introduir el blat espanyol a Portugal en competència amb l'americà. Primes d'exportació... Això sol ens dóna mostra de l'infantilisme econòmic que posseeixen els dirigents de l'opinió dels agricultors d'aquella comarca.

Indubtablement que si continua a la mateixa marxa l'augment de producció i s'accentua quelcom més la contracció del consum, és natural que Espanya es trobarà amb un excedent de blat que haurà de col·locar d'alguna manera: o donant-lo com a grana al bestiar o exportant-lo.

Hem dit que s'accentuarà més la contracció del consum, i en això podem veure fàcilment com tot perfeccionament en el cultiu cereal extensiu suposa una reducció de la capacitat consumidora de la població.

Suposant un poble de 1.000 habitants, amb 5.000 hectàrees de conreu, igual a la superfície del terme municipal, és indubtable que en un període de vint anys la població haurà augmentat en un promig igual a l'augment pel món sencer: suposem, doncs, un augment d'un 10 per 100; el poble s'haurà convertit en poble de 1.100 habitants. Però, per altra part, els progressos fets en els mètodes de cultiu, el principi mecanitzador de tota millora, que imposa la moderna racionalització agrícola, exigiran un augment de la qualitat obrera, a la vegada que una disminució de braços com a conseqüència del major rendiment mecànic; no volem pecar d'excessius, o que ens titllin d'exagerats, si donem xifres exactes de casos pràctics coneguts de nosaltres, i per això suposarem només que la reducció de personal sigui igual a la reducció de cost del treball agrícola pel canvi de manual a mecànic, segons es declarà amb general acceptació en el Congrés Cerealista de Valladolid, és a dir, una reducció d'un 25 per 100 del total. Així el poble podrà donar feina a 750 homes, la qual cosa suposa una emigració de 350 treballadors.

Prescindint de la reducció possible de consum en els 750 homes que quedin, de superior qualitat que el tipus corrent de jornalier i, per tant, més accessibles a una evolució alimentícia, és evident que la baixa de població serà forta, i aquesta disminució, en conjunt, ha de repercutir en les xifres globals del país.

No cal gairebé fer notar que tot país blader és, forçosament, país de baix índex de població.

Donar-lo com a grana al bestiar? Ja sol fer-se en períodes de greus dificultats econòmiques, com ara als Estats Units; per a no veure's en la necessitat de desfer-se del blat de qualsevulla manera per l'embaràs de magatzematge o altres inconvenients; però no pot acceptar-se com a sortida econòmica.

Exportar-lo? Ja hem vist abans el sobrant mundial degut als països de cultiu intensiu. Sabem que, de sempre, els preus del blat a Espanya han estat molt distanciat del preu del mercat mundial.

Ara mateix, el blat de força d'Aragó es cotitza a 48 i més pessetes els 100 Kg, i el blat corrent, blanc candéal, a 43 i 45 pessetes, mentre que el millor blat de Winnipeg, el núm. 1 de Manitoba, es cotitza a 58 cents el bushel de 27,25 Kg, és a dir, a unes 23'50 pessetes els 100 Kg. Posat a Espanya, amb els nòlits tan baixos, podem fàcilment trobar el preu i establir-ne la diferència amb el preu del mercat interior.

En els primers dies de desembre del 1930, l'Administració francesa de Nord-Africa adquiria farina d'excel·lent qualitat a 110 francs els 100 quilograms, ço que fa 29'39 pessetes els 100 Kg, al canvi de 42 la lliura.

Suposem que en aquest preu hi hagi intervingut el dumping soviètic: encara hi ha marge de crítica per a la diferència de preus amb el mercat espanyol. I ja veurem més endavant l'origen de les possibilitats del dumping blader de la U. R. S. S.

Actualment el Farm Board nordamericà està interessat a aconseguir l'estabilització de preus del blat i intenta fixar el tipus de 1 dòlar per bushel, és a dir, unes 33 pessetes els 100 Kg., al canvi de 42. Sabem pel primer report del president del Federal Farm Board, presentat al Congrés dels Estats Units, les dificultats que ha portat el primitiu pla d'estabilització de preus mitjançant la compra de 60 milions de bushels, que foren comprats a 1'13 dòlar el bushel, i conforme anaven magatzemant anava baixant el preu: ens diu el report l'efecte que ha causat en el mercat blader la dificultat econòmica en què s'ha trobat la Grain Stabilisation Corporation amb la impossibilitat de liquidar els stocs en vistes a la pèrdua que anaven a experimentar, deguda a l'acció depressiva que produïrien en el mercat aquells stocks en liquidació, i a les despeses de magatzematge que, junt amb l'interès del capital, anaven accentuant la nota tràgica de l'intent d'estabilització.

Avui a Nordamèrica ja no pensen en una acció directa sobre el preu. Consideren possible, només, aconseguir una normal acció de les associacions cooperatives durant un llarg període d'anys, ço que farà possi-